

Gerçeğin Dili Sade ve Nettir

İçeriği Yazan: [Editör](#) [1] Zaman: Paz, 05/09/2010 - 22:00

Yazar Adı: Emine Ülker TARHAN

Yazarın Özgeçmişi: YARSAV Başkanı.



Ben konuya

doğrudan girmek, **YARSAV**'ı anlatmak ve geldiğimiz bu "Anayasa Değişikliği" sürecinde bizim yargı bağımsızlığımıza yönelik yapılanları nasıl değerlendirdiğimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

YARSAV Avrupa'da ilki 1907'de kurulmuş yargıç derneklerinin Türkiye'deki **ilk örneğidir**. Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi'nin "danışma organları" olan Dünya Yargıçlar Birliği (İAJ) ile AB'nin danışman organı olan "Özgürlük ve Demokrasi için Avrupalı Yargıçlar ve Savcılar Birliği (MEDEL) üyesidir. Bu günlere çok zorlu bir örgütlenme mücadelesinin ardından gelen YARSAV, hukukun üstünlüğüne inanır meşruiyetini iktidara ve majestelerine biattan değil sadece adil olma kararlılığından alır. Kuruluşu da, varlık mücadelesi de bu oranda zorlu olmuştur.

Biz bu ülkedeki yargısal süreçlerin uzadığını, halka adaletin geç ulaştığını, bazen hiç ulaşmadığını, bunun da yargı politikasındaki yanlışlıklardan kaynaklandığını yaşadık, gördük. Yargı bağımsızlığını engelleyen hükümlerin

kaldırılması gerektiğini, çözümün olanaklı olduğunu anlatmak istedik. Pek çok soruna kaynaklık eden yargı bağımsızlığının evrensel ölçütlere getirilmesini istedik. Bugün bizi **“halledeceklerini”** söyleyenler, o gün de kurulur kurulmaz, **“tüzüğünüzde yargı bağımsızlığını savunuyorsunuz, olmaz, derhal değiştirin, bu görev sadece ve sadece devlete aittir”** dediler. Avrupalı muhataplarına “ülkemizde yargıçlar serbestçe örgütleniyor” diye övünürken içeride YARSAV’a karşı, darbe dönemlerindeki gibi “kurucu üyelerini veto etmek”, fesih davası ve yasa ile kapatmak da dâhil her türlü yol denendi. *“3-5 yargıcın bir araya geldiklerinde ne Hükümet, ne Bakanlık dinlediklerini”* söyleyerek, *“Zaten dernekleri de var, parti de kursunlar.”* diyerek yargıda örgütlenmeye nasıl baktıklarını ortaya koydular.

Sanki büyük usta **Aristoteles**’i okumuşlardı, çünkü **Aristoteles** tiranlıkların sürdürülebilir olmasını sağlamak için bazı yöntemler olduğunu belirtir ve der ki:

1-) Sivrililenleri kes ve bağımsız görüşü olan adamlardan kurtul.

2-) Toplumsal, kültürel ya da benzeri amaçlarla derneklerde toplanmalarına izin verme, bunlar (dernekler) bir tiranın sakınması gereken iki şeyin, “bağımsızlık ile kendi güvenmenin” serpiliş gelişeceği yerlerdir.

Bize karşı uygulamalarında gerçekten de şaşırtıcı bir yöntem benzerliği ile karşılaştık. Bugün de izlediğiniz gibi saldırılar sürüyor, en kısa zamanda YARSAV’ı halletmekten, yok etmekten söz ediliyor.

Şunlarla da karşılaştık: Beğenmedikleri kararları ideolojik ve hukuk dışı bulduklarını beyan ettiler; ulema dururken yargı da kim oluyor dediler; yargıyı siyasal amaçları önünde bir engel olarak gördüklerini her fırsatta açıklayıp, yargıçların boy boy fotoğraflarını yayımlayıp, hedef gösterdiler. Bunun sonucunda Türk yargı camiasına eşi görülmemiş, tarifsiz, büyük acılar yaşattılar.

İşte o gün yargıcı hedef gösterip, yok etmek isteyenler bugün yargıyı hedef gösterip, yok etmeye çalışıyorlar.

Oysa yok etmeye çalıştıkları bizler, başka bir ülkeden gelmedik; bu toplumun, bu halkın çocuklarıyız; çok uzak yurt köşelerinden gelmiş, ülke sorunlarını kendi sorunlarımız bilmiş; bu güzel ülkeye kendimizi hep borçlu hissetmişiz. Kendini bu ülkenin, bu halkın sahibi zannedenlerden her sözüne “benim” diye başlayanlardan daha mı az seviyoruz bu ülkeyi?.. Sorunlarımız bu toplumdan ayrı değildir, toplum ne sıkıntı çekiyorsa biz de aynısı çekiyoruz; peki bizimle ilgili ama bizim dışımızda gelişen her konuda susmalı mıyız? “Yargıç sadece kararları ile konuşur” söylemi bizi uyutmak için mi uydurulmuştur; aslında yargıç hiç konuşmasın, hep sussun mu denilmektedir?

Bizler hukuku en iyi bilip uygulayanlar, sahadaki her güçlüğü hiç yakınmadan sabahlara kadar okudukları dosyaları ve gece yarısına kadar süren duruşmaları ile meydan okuyanlar; bu ülkenin doğusundan batısına, dağından taşından geçmiş, rüzgarını hissetmiş olanlar değil miyiz; bizimle ilgili alınan kararlarda hiç mi söz hakkımız yok? Biz her gün ama her gün

yeniden yeşerttiğimiz adalet inancımızla adliyelerimize koşarken bir şey mi bekliyoruz? Tabii ki hayır, biz hiçbir karşılık beklemeden yaptık, yapıyoruz. **Ülkemizden başka kimseye borcumuz yok, beslediğimiz odaklar yok ki borcumuz olsun, bir çıkar duygumuz yok ki ayrıcalıklar isteyelim.** Biz bu ülke için böyle çalışırken, üretirken, biz dosyalarımızdan başka bir şey göremez haldeyken, bir odada bazen dört yargıç hafta sonu gece yarısı demeden çalışırken, bu ülke rutin dışı bir hukuksuzluğa alıştırmaya çalışılmakta, hukuk kendi hukukunu egemen kılmaya çalışanlarla kuşatılmakta.

Pahalı zırhlı araçlarla ve onlarca korumla ile dolaşan birileri tarafından sanki düşman bir ülkenin düşman unsurlarıymışız gibi bize savaş açılmış adeta, aldığımız kararlar siyasal iktidarın önünde engel gibi gösterilmekte, yargı sürekli temel yasalarda yapılan değişikliklerle işlevsiz bırakılmakta, yargının etkisi ve gücü kırılmaya çalışılmaktadır. Biz de bizimle ilgili karar süreçlerine katılmalı, ifade ve örgütlenme özgürlüğümüzü kullanmalıydık. Avrupa'da ilk yargıç derneği 1907'de kurulmuştu, biz geç bile kalmıştık. İşte bunun için YARSAV'ı kurduk ve kendi saygın konumumuza uygun ses çıkartmaya, bizimle ilgili karar süreçlerine birileri hiç istemese de katılmaya karar verdik.

Ama hep demokratikleşmeden ve Avrupa'nın ortalama ölçütlerinden söz edenler demokrasinin ortalama ölçütleri olan dokunulmazlık, siyasi partiler, seçim sistemi, katılım, uzlaşma konularında olduğu gibi bu konuda da şaşırtmadılar. Çünkü ancak kendileştirdikleri ölçüde bir üniversiteye olduğu gibi, kendileştirdikleri ölçüde bir sivil toplum örgütüne tahammülleri vardı. O da tabii YARSAV olamazdı. Aslında tahammül edemedikleri YARSAV üzerinden yetkin, bağımsız, dinamik, güçlü yargıydı.

Böylece, aslında demokratikleşmeden, açılımlardan, adaletten, özgürlükten söz ederken ne söylemeye çalıştıklarını da deneyimlerimizle yaşayarak öğrenmiş olduk. **Evet, ifade özgürlüğü derken susturmaktan; örgütlenme derken yalnızlaştırma, bölme ve etkisizleştirmeden; özgürlük derken tutsaklıktan; adalet derken zulümden; yargılama derken aslında infazdan; demokrasi derken bir korku krallığından söz ediyorlardı.** Yani ne söylüyor, ne yapıyorlarsa aslında tersinden okumak gerektiğini biz yaşayarak öğrendik. Ve gerçekten de son olarak tersinden okuduğunuzda darbe anayasasının izlerini silmekten söz ettiklerinde dehşetle irkilmemek mümkün değildi. Çünkü aslında darbe anayasasının izlerini silmek değil, darbe ruhunu güçlendirmek için yapılacağı anlaşılıyordu bu değişikliklerin ve öyle de oldu.

Biz YARSAV olarak demokrasinin ve toplumun güvencesi olan yargı bağımsızlığının güçlendirilmesi için ne istiyorduk? Ama neler yapıldı?

> Yargıda yürütmenin vesayetini yaratan ve darbenin ürünü en önemli bağlantı olan yargıç ve savcılarını idari açıdan Adalet Bakanlığı'na bağlı kılan Anayasa'nın 140/6. Maddesi değiştirilsin. Yargıcı memurlaştıran darbe anlayışına son verilsin.

> Yargıyı siyasallaştıran ve HSYK'yı kilitleyen, çalışamaz hale getiren adalet

bakanı ve müsteşarı Kurulda yer almasın. HSYK'nın istisnasız tüm kararlarına karşı yargı yolu açılsın, Kurulun işleri şeffaf olsun istedik.

> Yargıç ve cumhuriyet savcılarının mesleğe giriş, eğitim ve mesleğe kabul, sicil, soruşturma değil her türlü özlük işleri konusunda HSYK görevlendirilsin, teftiş Yüksek Kurula bağlansın.

> Kurulda birinci sınıf yargıç ve savcılarının özel güvenceli temsili sağlansın.

> HSYK'nın bağımsız bütçesi, binası ve Kurulca atanan sekretaryası olsun, kurumsal yapı ve hafıza oluşturulsun.

> HSYK ve yüksek yargı organları üyelerinin cumhurbaşkanınca seçimi uygulaması kaldırılsın.

> Yüce Divan sıfatına sahip ceza yargılaması yapacak olan Anayasa Mahkemesi hukuksal denetimi sağlayacak nitelikte hukukçu üye ağırlıklı yapılandırılsın, istedik.

> Yargının iş yükü, ağır çalışma koşulları düzeltilsin, adalet gecikmesin, yargı kararları yerine getirilsin, hukuk sadece dolanmak için var olmasın, toplumun bireyin güvencesi olsun, yürütmeye yakın soruşturmalar tehlikelidir, adli kolluk kurulsun, adli tıp yürütmeye bağlı olası özerk kılınsın, küçük bir mağdurun fiziksel ve ruhsal sağlığını tespit için 2 yıl sonrasına gün verilmesin istedik.

> İstenilseydi bunların hepsi sekiz yılda pekâlâ da yapılabilirdi, ancak yapılmadı, söz konusu edilmedi. Yargı alanında yapılanlar, temel ceza ve yöntem yasalarında defalarca değişiklik yapılarak örtülü aflarla yargı kararlarını etkisizleştirmek, çağdaş mimari anlayıştan işlevsellik ve sadelikten uzak gösterişli "adliye palas"lar yapmak, Cumhuriyet tarihinde görülmemiş bir kadrolaşmaya imza atmak ve istemedikleri soruşturmaları yapanları arayıp taciz etmek, bu da kesmeyince daha başka yöntemlere girişmek oldu.

Anayasa Paketinde ise Bakın Ne Yapıldı ya da Yapılmadı?

Yargıda yürütme vesayeti yaratan Anayasa'nın 140/6. Maddesine dokunulmadı. Yani yargı reformu yargının bağımsız ve tarafsız kılınması iddiası ile yapılıyor dendi ama yargı bağımsızlığının önündeki en büyük darbe engeli olan bu maddeye sanki yokmuş gibi davranılarak hiç dokunulmadı. Yani "yargıç adalet bakanının bağılıdır" tezi korundu.

Adalet bakanı ve müsteşarı Kurulda daha güçlü biçimde yer aldı ve konumlandırıldı. Kurul başkanı ve doğal üyesi olan bu değişmez ikilinin yaşanan tüm handikaplara karşın gerektiğinde Kurulu kilitlemeye devam kararlılığı bir kez daha ortaya kondu.

HSYK'da birinci sınıf yargıçların temsili hiçbir güvence sağlanmadan olanaklı kılındı ve bu suretle yürütme etkisi altında tutulmaları amaçlandı. Kurula seçilecek birinci sınıf yargıçların teftişi -düşünebiliyor musunuz- o kurulun başkanı olan bakanın iki dudağı arasına kaldı. Kaldı ki kararlarında yürütme vesayeti ve tehdidi hep hissedilsin... İdari açıdan bakana bağlı yargıçlar idari kurulda güvencesiz kılınarak bakan tarafından denetlenen bir HSYK

oluşturulsun. Yani yargı güçsüzün zayıfın koruyucusu olmaktan çıksın, iktidarın yargısı olsun; yargıda hakkınıza ulaşmanın tek yolu iktidara yakın olmak olsun. Bunun tek bir adı olabilir, o da “politik yargı”dır.

Hani “Çook insan tutuklanacak” diyorlardı YARSAV’ı da kast ederek geçenlerde, biliyorsunuz. Doğru ses çıkaranlara kendince gözdağı veriyorlardı, doğrudur, hedef tam da budur. Doğrudur, yargı politikse binlerce insan süresi belirsiz biçimde tutuklanabilir ve bir gün bir de bakarsınız tutuklulardan haber de alınamaz oluverir. Bunun örneklerini dünya yaşamıştır. Bunu dünyaya musallat edenleri tarih yargılamıştır; Nazi Almanyası’nda, Faşist İtalya’da, Stalin döneminde, Şili’de darbe dönemimde milyonlarca insan bunun sonuçlarını trajik biçimde yaşamıştır.

Bu pakette yargı denetiminden yoksun kalan çoğunluk iktidarının mutlak iktidara dönüşmemesi için yani bu acıları bizim de yaşamamamız için **hiçbir güvencemiz yoktur**.

Bakınız, daha neler yapılmadı?

Pakette HSYK için bağımsız bütçe de öngörülmedi, sekreteryayı ise bakanın belirlemesi sağlanarak kararnameler yine garantiye alındı. Kurul bizatihi Bakanlığın bir sekreteryasına dönüştürüldü.

Düşününüz, bakanın seçtiği sekreter ne getirir, neyi raporlar ve dosyanın ne kadarını gösterirse işte size o kadar bağımsız yargı ve yargıç güvencesi.

Mesleğe giriş, sicil ve soruşturma Bakanlık etkisinden çıkarılmadı. Aynen muhafaza edildi.

Biliyor musunuz, yazılı sınavı kazanan yargıç adaylarını “Bakanlık bürokratlarının kurulu” mülakata tabi tutar, yani yürütme memurları yargıç adayını sınar, test eder ve belki bir saniyede elimine ediverir. Mülakatı geçti diyelim, stajının yani eğitimini yürütme güdümündeki akademi yapar. Atamaya gelince, bakan ve müsteşar toplantıya katılırlarsa ancak o zaman atanabilirler. Teftiş mi, o da şöyle olur: Bakanın kararı ile ona bağlı olan Teftiş Kurulu denetler. Bakan emir verirse bir şekilde denetlenecek bir şeyler de bulunur. Bakan emir vermez ise görevini kötüye de kullansa ilanihaye soruşturamazsınız. Bunların hepsi muhafaza edildi. Soruşturma kararını bakan verirken değişiklikte Kurul Başkanı veriyor ki yargı denetiminden kaçabilsin. Neden adalet bakanı hep kurul başkanı olarak değiştirilmiş, merak ettiniz mi? Mevcut durumda bakanın yaptığı işlemler yargı denetimine tabi, ancak şimdi kuruldaki yetkileri bakan değil kurul başkanı sıfatı ile kullanacağı için ve kurul kararı olacağı için yargı yolu kapanıyor. İşte bu paket tuzaklarla dolu derken bunu kast ediyoruz.

Daha neler mi yapıldı?

Anayasa’nın 144 ve 159. maddelerinde ayrı ayrı Bakanlık ve Kurul teftişi öngörülerek, yargıç ve savcılarının denetimi katmerli hale getirildi. Üstelik her ikisini de bakan harekete geçirebiliyor. Adalet bakanının mevcut durumda sadece merkez teşkilatını atamaya yetkisi varken artık merkez, ilgili ve bağlı kuruluşlar yani Adalet Akademisi ve bir sanığı mahkum da beraat ettirme

gücü de ve etkisi de olan raporların mimarı Adli Tıp Kurumu da dahil pek çok kuruma bizzat atama yetkisi getirildi.

AlHM kararlarına karşın (Albayrak kararı – Yargıçlar için getirilen güvenceler, kamu görevlilerinden az olamaz) bütün kararları değil Kurulun sadece ihraç kararlarına karşı yargı yolu açıldı.

Gerektiğinde Yüce Divan sıfatı ile ceza yargılaması yapacak olan Anayasa Mahkemesi'nde hukukçu sayısı minimuma indirilerek hukuksal denetim içeriksizleştirildi. Anayasa Mahkemesi bir mahkeme olmaktan çıkarıldı. Üstüne üstlük bireysel başvuru getirilerek masumların AlHM'e başvuru süreci atıye terk edildi.

Kamu denetçisi, Parlamentoda salt çoğunlukla seçilerek idare ile kişiler arasındaki sorunları çözmekle yetkilendirildi. Kamu denetçisi, idarenin yani yürütmenin yani iktidar partisinin oyları ile seçilecek. Denetçi böyle seçilecek ve sonra da iktidar partisinin denetçisi iktidar partisinin oluşturduğu yürütmeye bağlı tüm idari kurumları denetleyecek. Şaka gibi... Bu denetçinin kendini seçen idarenin hukuka aykırı eylem ve işlemlerini denetlemesi mümkün müdür?

Sonuç itibarıyla bu paketle yargı biteyin ve toplumun değil iktidarın güvencesi haline getirildi. Yani şu yapıldı: Kendi yargısını yaratarak kendisinin yargılama olasılığı olan yargıçları kendisi seçmek ve denetlemek heves olmaktan öteye geçip artık kesin bir iradeye dönüştü. Bir sonraki ve ne olacağı tahmin edilebilen Anayasa değişiklikleri için onaylayıcı bir yargı hedeflendi. Bizce bugün yapılan bağımsız Türk yargısı üzerinden Türk demokrasisi ile oynamak, bağımsız yargıyı yok ederek aslında 87 yıllık Cumhuriyetle 8 yılda hesaplaşmak aceleciliğidir. Yapılan, yargının korumakla yükümlü olduğu devletin kurucu değerlerini yıkmaya çalışmaktır. Olan bu kadar sade ve nettir. Verilen yanıt da sade ve net olmalıdır.

iletisim@PolitikaDergisi.com

[Bu yazı, Politika Dergisi Sayı 24'te yer almıştır. Tüm fazladan özellikleri ile özgün sayıyı indirmenizi salık veririz. Sayı 24'ü indirmek için [buraya tıklayınız](#)] ^[2]

Hayır

Yorumlar

- [Güncel](#) [3]
- [İç Siyasa](#) [4]

Kaynak URL (30/04/2024 - 06:56 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/konuk-yazar/gercegin-dili-sade-ve-nettir>

Bağlantılar:

- [1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/editor>
[2] <http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/PD24.zip>
[3] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>
[4] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>